

банківським установам при здійсненні заходів, спрямованих на недопущення та прискання кримінальних правопорушень в Україні.

Список використаних джерел

1. Головатий С. Коментар до документа Венеціанської Комісії «Доповідь про правовладдя» («Report on the rule of law») : ухвалений на 86-му пленарному засіданні 25–26 березня 2011 року. Страсбург-Київ : Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія). Доповідь про правосуддя. 2011. С. 35–40.

2. Доповідь про правосуддя : довідкове видання. Страсбург-Київ : Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія), 2011. 91 с. (укр. та англ. мови).

3. Теорія держави і права : підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2014. 368 с.

Багаденко Ірина Петрівна,

начальник 2-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії кримінологічних досліджень та проблем запобігання злочинності Державного науково-дослідного інституту МВС України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ОКРЕМИХ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ СТОСОВНО ДІТЕЙ

Анотація. Взаємодія підрозділів ювенальної превенції з іншими підрозділами Національної поліції України при виявленні насильницьких злочинів відносно дітей має істотне значення. Тому ефективність досудового розслідування залежить від чіткої регламентації організації такої взаємодії.

Ключові слова: взаємодія, ювенальна превенція, злочини відносно дітей.

Summary. The interaction of Juvenile Prevention units with other units of the National Police of Ukraine in the detection of violent crimes against children is essential. Therefore, the effectiveness of pre-trial

investigation depends on a clear regulation of the organization of such interaction.

Keywords: interaction, juvenile prevention, crimes against children.

Останнім часом в Україні спостерігається тенденція до поширення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, зокрема, неповнолітніх та малолітніх осіб. Ці злочини відрізняються високим цинізмом та надмірною жорстокістю, чим завдають непоправної шкоди як фізичному, так і психічному здоров'ю дітей-жертв.

Основними підрозділами у системі Національної поліції України, які фактично виконують роботу у напрямку запобігання і припинення стосовно дітей будь-яких протиправних діянь, є підрозділи ювенальної превенції. Це, в першу чергу, регламентується Інструкцією з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 19.12.2017 року № 1044.

В той же час, потрібно враховувати особливості реформування МВС України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів, а також специфіку сучасних методів та способів вчинення протиправних діянь відносно дітей, зокрема, використання електронних засобів зв'язку та мережі Інтернет (дитяча порнографія, розбещення, не криміналізовані протиправні діяння, іменовані як секстинг, грумінг тощо). Зазначене загострює питання взаємодії підрозділів ювенальної превенції з іншими підрозділами Національної поліції України, зважаючи, насамперед, на недосконалу нормативно-правову регламентацію.

Так, при виявленні будь-якого злочину проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей відповідна інформація заноситься до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Власне, з цього моменту починається стадія кримінального провадження – досудове розслідування [1]. Органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є слідчі підрозділи органів Національної поліції та інших органів, передбачених ст. 38 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України).

Відповідно до розділу 1.7 Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої наказом МВС України від 07.07.2017 №575 (далі – Інструкції з організації взаємодії), обов'язки з розкриття кримінальних правопорушень виконують органи досудового розслідування, підрозділи кримінальної поліції, міжрегіональні територіальні органи

Національної поліції та їх територіальні (відокремлені) підрозділи. Інші органи та підрозділи поліції забезпечують здійснення заходів, спрямованих на отримання інформації про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, а також події і факти, які можуть сприяти їх розкриттю та досудовому розслідуванню, у межах своєї компетенції. В той же час, наголошується про обмеженість повноважень останніх змістом доручення слідчого, яке містить конкретний перелік слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, необхідні для виконання цих дій, та визначений термін його виконання [2].

Однією з ефективних форм взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні вважається створення і функціонування слідчо-оперативної групи (далі – СОГ).

Розділ II Інструкції з організації взаємодії передбачає алгоритм дій органів досудового розслідування та інших органів і підрозділів Національної поліції України при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення. Зокрема, передбачає дії на місці події слідчого, працівника оперативного підрозділу, інспектора-криміналіста (або техника-криміналіста), дільничного офіцера поліції (або поліцейського патрульної поліції) та кінолога. Як бачимо, згадуються окремі представники підрозділу превентивної діяльності, крім працівників ювенальної превенції.

При досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи (розділ IX Інструкції з організації взаємодії), склад СОГ розширюється за рахунок включення працівника підрозділу оперативно-технічних заходів, психолога, інших працівників поліції відповідної кваліфікації (за необхідності). При цьому, ми маємо розуміти в контексті можливість участі працівника підрозділу ювенальної превенції у випадку, якщо потерпілим (або свідком тощо) буде виступати неповнолітня чи малолітня особа. На нашу думку, для однозначності розуміння участі працівника підрозділу ювенальної превенції у процесі виявлення та розслідування зазначеної категорії кримінальних правопорушень доцільно було б передбачити алгоритм його дій поряд з іншими учасниками СОГ.

При досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (кіберзлочинів) (розділ XV Інструкції з організації взаємодії) склад СОГ утворюється за участю слідчого, який спеціалізується на розслідуванні кримінальних правопорушень

зазначеного виду, оперативного працівника Департаменту кіберполіції Національної поліції України (його структурного підрозділу) та інших (за необхідності).

Так, відповідно до передбачених основних завдань Департамент кіберполіції Національної поліції України приймає участь у попередженні та протидії кримінальним правопорушенням, механізм підготовки, вчинення або приховування яких передбачає використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку; а також сприяє іншим підрозділам Національної поліції у попередженні, виявленні та припиненні кримінальних правопорушень [3].

Однак, на практиці виникають спірні питання стосовно реальних повноважень підрозділів кіберполіції при виявленні, зокрема, протиправних діянь відносно дітей з використанням електронних засобів зв'язку та мережі Інтернет (згаданих вище). Це відповідним чином впливає на якість їхньої взаємодії з підрозділами ювенальної превенції.

Крім цього, діючим законодавством не передбачені найпоширеніші протиправні діяння (та відповідальність за їх вчинення), що посгають на статеву свободу та статеву недоторканість неповнолітніх та малолітніх посередництвом використання електронних засобів зв'язку та мережі Інтернет (вище згадані секстинг, грумінг тощо).

Таким чином, ми бачимо, що існує ряд прогалин нормативно-правового характеру, який впливає на якість взаємодії підрозділів ювенальної превенції з іншими органами і підрозділами Національної поліції України під час виявлення та розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17.

3. Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України, затверджене наказом Національної поліції України від 10.11.2015 № 85. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/>.